

Заглавие	Урок 3 – Законова рамка за социалните предприятия в България
Модул	Модул 2 – Финанси и набиране на средства
Въведение	<p>Този урок има за цел да предостави знанията, уменията и компетенциите, необходими на обучаемия, за да създаде и регистрира социално предприятие в България.</p> <p>В допълнение, урока ще предостави повече информация относно законовата рамка, касаеща социалните предприятия, кои са необходимите стъпки, които трябва да бъдат предприети, както и които са изискуемите документи за това.</p>
Резултати	<p>Преминавайки през този урок, обучаемият ще:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Научи кои са специфичните закони, свързани със създаването на социално предприятие в България; • Кои са стъпките, които трябва да бъдат предприети за създаването на социално предприятие в България; • Кои са документите, необходими за регистрация на социално предприятие в България.
Продължителност	40 минути
Връзка с други модули, част от обучителната програма по проект SAGA	<p>Този урок е част от обучителната програма, създадена по проект SAGA. Преди да започнат с него, обучаемите не са длъжни да са преминали през който и да е от останалите уроци, тъй като съдържанието в него не изисква това. Въпреки това е препоръчително да се премине поне през първият урок, а именно – M1Y1 – „Какво представлява социалното предприятие и как се създава такава“, за да се придобият основни знания в сферата.</p>

Урок

Снимка: fauxels от Pexels

Какво е „социално предприятие“?

Социалното предприемачество като понятие е сравнително ново за България и официално определение българското законодателство все още не съществува. Според тълкуването на съществуващите правни понятия, се дефинира следното разбиране за социално предприятие в България: Икономическа дейност, която се извършва от юридическо лице с нестопанска цел, притежаващо изразен социален ефект върху лицата от уязвими групи в най-широк смисъл, с цел подобряване на техния жизнен стандарт и осигуряване на заетост, услуги и други форми на пряка подкрепа, което води до тяхното ефективно социално включване“. Освен това дейностите, осъществявани в социалното предприятие, трябва да имат специална цел, а именно предоставяне на различни форми на пряка подкрепа за преодоляване на социалната изолация на определени целеви групи. Това означава, че еднократно предоставяне на услуга или финансова помощ на лице от социално уязвима група не може да се определи като дейност на социално предприятие и не може да определи предприятие за социално.

Законова рамка на социалните предприятия в България

По отношение на правния статут на социалните предприятия в България си заслужава да се спомене, че през 2012 г. Министерският съвет приема национална концепция за социална икономика, която поставя началото на целенасочена и координирана държавна политика в тази област. Според нея, социалните предприятия се определят като градивен елемент на социалната икономика, който стои между частния и публичния сектор. По-късно, през 2018 г. българското правителство стартира ново законодателство за предприятията от социалната и солидарна икономика, като политически знак за признаване на ролята на сектора на социалната икономика в страната, като това е очакван резултат от скорошната тенденция на развитие на социалната икономика в България и нарастващата видимост на сектора. Целта на закона е да уреди обществените отношения, свързани със социалната и солидарна икономика, видовете социални предприятия, мерките за тяхното подпомагане, както и условията и изискванията за тяхната дейност. Тъй като това е първият български закон за социалната икономика, той дава основите на публична политика, която

стимулира развитието на сектора и установява ясни правила за регистрация на социалните предприятия и методология за измерване на социалната добавена стойност.

Законът определя като субекти на социалната и солидарна икономика следните субекти: кооперации и юридически лица с нестопанска цел за извършване на обществено полезна дейност. Според закона, основните принципи на социалното предприятие трябва да бъдат:

- Приоритет на социалните пред икономическите цели;
- Сдружение в обществена/колективна полза;
- Публичност и прозрачност;
- Независимост от властите;
- Участие на членове или служители в управленските решения.

През последните години, в България социалната икономика и социалното предприемачество непрекъснато се развиват и разширяват. Това се дължи на техния потенциал да намират решения на социални проблеми, да създават устойчиви цели, да улесняват социалната и трудова интеграция и да се борят с бедността и социалното изключване. Законът за предприятията от социалната и солидарната икономика, приет през 2018 г., има за цел да насърчи развитието на социалната и солидарната икономика като икономически сектор, създавайки специални условия за:

- Подобряване на достъпа до заетост и обучение за придобиване на професионална квалификация с цел повишаване на жизнения стандарт на хората в неравностойно положение;
- Създаване на условия за оказване на подкрепа на лица от уязвими социални групи за социално включване и по-самостоятелен начин на живот;
- Намаляване на социалното неравенство за устойчиво териториално развитие.

Дейността на социалните предприятия в България

На територията на България съществуват редица предпоставки, които не ограничават дейността на социалните предприятия и ефекта от тяхната дейност; следователно околната среда може да се квалифицира като добра. Тази среда включва следните предпоставки:

- Съществуват възможности социалното предприемачество да се реализира под различни форми;
- Има Закон за предприятията от социалната и солидарната икономика, който урежда обществените отношения, свързани със социалната и солидарната икономика, видовете субекти и мерките за тяхното насърчаване, както и условията и реда за извършване на дейността на социалните предприятия;
- Създадена е координирана и целенасочена държавна политика за социална икономика и социално предприемачество чрез приемането на Националната концепция за социална икономика, която е приета на

04.04.2012 г., както и поредица от планове за действие;

- Поради липсата на специален регистрационен режим, всеки стопански субект може да се самоопредели, че извършва посочената дейност, което дава свобода и възможност за повече саморегулация на сектора;
- В българското законодателство не са въведени сериозни ограничения за свободната бизнес инициатива и се наблюдава тенденция към намаляване на регистрационните и лицензионните режими, което подпомага развитието на бизнес инициативите.

Как се регистрира социално предприятие в България?

Социалното предприятие е вид юридическо лице с нестопанска цел (ЮЛНЦ), следователно регистрацията на такова не е по различно от регистрирането на НПО в България. Юридическите лица с нестопанска цел могат да осъществяват и стопанска дейност, която, обаче, трябва да е спомагателна, да не е основно занятие на НПО, и да е допълваща целите, за които е учредено ЮЛНЦ. В противен случай тази дейност ще е субект на търговското право и приходите от нея трябва да се използват за постигане на нестопанската цел, като стопанската дейност трябва да е посочена в учредителния акт.

Съществуват два критерия, по които се разделят неправителствените организации у нас. Според правната си форма, те се делят на сдружения и фондации. **Сдружението** има членове, общо събрание и трябва да има поне три лица, за да се учреди. **Фондацията** няма общо събрание, може да има само един учредител и има управител или управителен съвет.

Според дейността, която извършват, те се делят на:

- В частна полза
- Интерес има само един човек или пък определен кръг лица, например фондация, която набира средства за лечение на болно лице в чужбина
- В обществена полза
- Интерес имат неопределен кръг лица, например сдружение, което си поставя за цел повишаване на стандарта на живот на хора в неравностойно положение

И двата вида неправителствени организации се вписват в Търговския регистър, като се подава заявление по образец. За двата вида организации (сдружение или фондация) има различни по вид заявления. Заявленията могат да се подават лично в Агенцията по вписванията или онлайн, като при подаването онлайн таксата е двойно по-ниска.

За регистрацията на сдружение в Търговския регистър са задължителни следните документи:

- Устав (на сдружението) - не е необходимо да е нотариално заверен
- Протокол за създаване на сдружението от самите учредители
- Образци от подписите на тези, които представляват сдружението
- Декларация за истинност на обстоятелствата, които са заявени
- Ако документите ще се подават от адвокат - пълномощно за адвоката
- Документ за платена държавна такса, в случай, че плащането не се

	<p>осъществява онлайн при електронно вписване на сдружение</p> <p>За регистрацията на фондация в Търговския регистър са задължителни следните документи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учредителен акт (на фондацията), нотариално заверен • Протокол за създаване на фондацията от учредителите • Образци от подписите на тези, които представляват фондацията • Документ от банка за внесено дарение, ако фондацията се регистрира с дарение • Декларация за истинност на обстоятелствата, които са заявени • Ако документите ще подава адвокат - пълномощно за адвоката • Документ за платена държавна такса, в случай, че плащането не се осъществява онлайн при електронно вписване на фондация <p>При избора на това какъв вид НПО да регистрирате, е добре да се водите основно от това каква дейност ще извършва организацията и в чия полза. Не на последно място не пропускайте да определите какви са целите на тази дейност, за да можете да имате към какво да се стремите, веднъж регистрирайки своето НПО.</p>
Съвети и трикове	<p>Каква организация е нужна за вашата дейност?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ако сте един човек, то нямате друг избор освен да учредите фондация; • Сдружението се регистрира като цяло по-лесно от фондацията, защото за фондацията е нужно нотариус да завери устава на фондацията, а в банка трябва да се внесе учредително дарение за фондацията; • В зависимост от това как искате да се финансира организацията; • Ако е с външни дарения - най-добре да е в обществена полза, защото ще има определени данъчни облекчения за лицата-дарители.
Важни концепции	<ul style="list-style-type: none"> • Социално предприятие – Бизнес с предимно социални цели, чиито излишък основно се реинвестира в тези цели или в общността, вместо бизнеса да е воден от нуждата да максимизира печалбата за собствениците на капитала или акционерите. • Сдружение - Доброволно обединение на три или повече лица за извършване на дейност с нестопанска цел. • Фондация - Персонифицирано имущество, т.е. имущество, което безвъзмездно е посветено и предоставено за постигане на нестопански цели, и на което са придадени белезите на самостоятелно юридическо лице. Фондацията се смята, че е имущество, което е посветено за преследването и постигането на нестопанските цели.
Допълнителни ресурси	<ul style="list-style-type: none"> • Регистрация на сдружение с нестопанска цел - https://www.kgmp-legal.com/%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D1%81-%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%81/

	<ul style="list-style-type: none"> • Как се регистрира сдружение в Регистъра на ЮЛНЦ - http://bcnl.org/analyses/kak-se-registrira-sdruzhenie-v-registara-na-yulnts-neobhodimi-dokumenti.html • Регистрация на НПО - http://pravni-uslugi.bg/%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%BF%D0%BE/
Източници	<ul style="list-style-type: none"> • Как да регистрираш неправителствена организация? - https://tuk-tam.bg/work/a/ngo-registration • Какво е социално предприятие? - http://bcnl.org/uploadfiles/documents/publikacii/kakvo_e_socialno_predpriatie.pdf